

Секція: Фінанси, гроші і кредит, страхування і біржова справа

Зозуля Олена Миколаївна

магістрантка за фахом «Фінанси, банківська справа, страхування»

Новокаховського гуманітарного інституту ВНЗ ВМУРОЛ "Україна"

м. Нова Каховка, Україна

ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ-ТОЛІНГЕРІВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність. Важливим нагальним завданням розвитку України на сучасному етапі глобалізації є вихід з фінансово-економічної кризи та перехід до ефективного функціонування. За даними Держкомстату України, на початок 2010 року в промисловості більш як 60% устаткування було морально застарілим і зношеним, що суттєво знижує конкурентоздатність вітчизняної економіки щодо інших країн в умовах глобалізації та здійснення ними зовнішньоекономічної діяльності. Найвагомим джерелом інвестицій в основний капітал підприємств України в 2009 році були їх власні фінансові ресурси (прибуток та амортизаційні відрахування), що становили 63,3% загального обсягу інвестицій. Позикові ресурси (кредити банків і боргові зобов'язання) у зв'язку з їхньою високою вартістю становили лише 14,2%. До того ж 47,5% промислових підприємств України збиткові й не мають достатньо коштів на оновлення своєї матеріально-технічної бази за рахунок власних ресурсів.

На нашу думку лізинг є саме таким механізмом, який дозволяє фінансувати технічне переозброєння виробництва в умовах дефіциту власного капіталу у підприємств, що підтверджує досвід багатьох

розвинених країн. Результати вивчення та узагальнення власних і залучених джерел фінансування інвестицій дозволили автору виділити в складі кожного джерела найбільш значущі з них – прямі (статутний капітал, нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, пайові фінансові інструменти, державні субсидії та кредитні, державні позики, боргові фінансові інструменти, фінансовий лізинг) та непрямі (податкові пільги, податкові кредити, а також гарантії, страхування, кредитні лінії, майно під заставу). Це сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо вибору джерел фінансування оновлення основних засобів і підвищення ефективності лізингу як інструменту фінансування інвестиційної діяльності підприємств.

Критичний аналіз існуючих теоретичних підходів щодо сутності лізингу дозволив показати, що, оскільки, підприємства в зв'язку з недостатністю власних джерел фінансування і низькою кредитоспроможністю обмежені в отриманні кредитних ресурсів, то лізинг може слугувати додатковим альтернативним механізмом фінансування основних засобів.

Аналіз законодавчої бази дозволяє зробити висновок, що на сьогодні в Україні закладено лише основи правового регулювання лізингової діяльності, водночас чинна нормативно-правова база потребує удосконалення, оскільки містить колізії та неузгодженості, що звичайно ж стримує розвиток лізингового ринку в Україні.

Виклад матеріалу. Проблеми, що мали місце в діяльності цих підприємств наступні: низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції; низька платоспроможність підприємств як результат низької продуктивності основних засобів, їх періодичного виходу з ладу та потреб у великих витратах на ремонти і врешті-решт збитковість [1,с.506]. Толінгові угоди (переробка давальницької сировини) поєднують між собою толера (виконавця) і толінгера (замовника), який може виступати

водночас в ролі лізингодавця для підприємств, що здійснюють ЗЕД в умовах глобалізації [3, с.175]. Для підприємств легкої промисловості України нагальною потребою стало оновлення застарілих засобів (табл.1).

Таблиця 1

Стан основних засобів вибіркової групи підприємств легкої промисловості м. Києва та Київської області в 2014-2018 роках

№ п/п	Підприємства	Коефіцієнт зносу					Коефіцієнт придатності				
		2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ТОВ "Фабрика Світанок"	0,69	0,71	0,74	0,76	0,79	0,31	0,29	0,26	0,24	0,21
2	ТОВ "Білоцерківська фабрика пошиття одягу"	0,74	0,77	0,81	0,77	0,76	0,26	0,23	0,19	0,23	0,24
3	ПрАТ "Воронін"	0,72	0,76	0,79	0,85	0,87	0,28	0,24	0,21	0,15	0,13
4	Виробниче підприємство "Весна"	0,15	0,16	0,19	0,14	0,17	0,85	0,84	0,81	0,86	0,83
5	ПП "Швейна фабрика Гаян"	0,52	0,56	0,61	0,61	0,61	0,48	0,44	0,39	0,39	0,39
6	ПрАТ „Любава”	0,35	0,39	0,43	0,47	0,49	0,65	0,61	0,57	0,53	0,51
7	ПрАТ „Ніна”	0,16	0,17	0,20	0,29	0,31	0,84	0,83	0,80	0,71	0,69
8	ТОВ "Сквиратекс"	0,15	0,18	0,27	0,32	0,35	0,85	0,82	0,73	0,68	0,65
9	ПрАТ „Софія”	0,39	0,45	0,52	0,57	0,59	0,61	0,55	0,48	0,43	0,41
10	ПАТ „Ластівка”	0,44	0,55	0,51	0,59	0,61	0,56	0,45	0,49	0,41	0,39
Середнє значення по підприємствах		0,43	0,47	0,50	0,54	0,56	0,57	0,53	0,50	0,46	0,45

Проведене дослідження стану необоротних активів в цілому, основних засобів та показників фінансового стану по вибірковій сукупності 10 швейних підприємств легкої промисловості свідчить, що на підприємствах недостатньо, а на окремих підприємствах взагалі відсутні власні джерела фінансування основних засобів.

Узагальнення досвіду зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів щодо фінансово-економічної оцінки інвестиційних проектів дозволило зробити висновок, що на сьогодні відсутня єдина, загальновизнана методологія оцінювання ефективності інвестицій. Існування такої

методології дозволить лізинговій індустрії мати більш уніфіковані інструменти оцінювання ефективності лізингових інвестицій.

Було запропоновано використовувати 5 показників оцінки економічної привабливості інвестицій, серед яких: термін окупності інвестицій, чиста поточна вартість, рентабельність інвестицій, бухгалтерська рентабельність інвестицій, внутрішня норма прибутку. Результати розрахунків за вказаними показниками наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Оцінка ефективності лізингових інвестицій проаналізованих підприємств-толінгерів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації [2]

Назва підприємства	Термін дії лізингової угоди (місяці)	Термін окупності проекту (місяці)	Показники			
			Ставка дисконту %	NVP (грн)	PI %	IRR %
ТОВ "Фабрика Світанок"	28	19	31	5088,91	2,1	28
ТОВ "Білоцерківська фабрика пошиття одягу"	28	18	38	5107,78	2,5	41
ПрАТ "Воронін"	36	22	21	596,52	1,9	18
Виробниче підприємство "Весна"	36	29	37	7084,88	2,2	33
ПП "Швейна фабрика Гаян"	36	20	34	75862,58	10,3	31
ПрАТ „Любава”	20	16	49	229,65	1,4	43
ПрАТ „Ніна”	32	22	33	59,77	1,9	29
ТОВ "Сквиратекс"	20	17	21	58,69	1,0	17
ПрАТ „Софія”	28	18	24	1033,20	1,7	21
ПАТ „Ластівка”	30	20	23	744.06	1,7	20

Розрахунки підтвердили, що термін окупності проектів буде менший за фактичний термін дії лізингової угоди. Отже, лізингоодержувач (інвестор) зможе отримати вигоду від експлуатації майна, придбаного в лізинг.

На основі дослідження зарубіжного досвіду використання лізингу як інструменту фінансування оновлення основних засобів було визначено, що в

країнах-членах Європейського Союзу обсяг лізингових послуг у 2009 році становив 209,4 млрд євро, тобто 12% від загальних інвестицій в Європі (за даними асоціації Leaseurope). Такі дані підтверджують значну роль лізингу як інструменту фінансування інвестиційної діяльності підприємств.

Дослідження становлення і розвитку лізингу в Україні з врахуванням міжнародного досвіду показало, що за роки незалежності в Україні так і не були створені умови для поширення застосування лізингу. Основними причинами такої ситуації є неузгодженість нормативно-правової бази функціонування ринку лізингових послуг; відсутність державних програм стимулювання використання лізингу як джерела оновлення основних засобів; обмеженість доступу до лізингового ринку підприємств-виробників об'єктів лізингу; неефективність амортизаційної політики щодо предметів лізингу; ускладненість механізмів переходу права власності за договорами лізингу; невиправдане стягнення податку на додану вартість за договорами лізингу; неузгодженість вітчизняного і міжнародного законодавства з питань лізингу.

Література

1. Жолнерчик Г. Ю. Основні переваги використання лізингу та методи оцінки його економічної ефективності / Г. Ю. Жолнерчик // Економіка: проблеми теорії та практики. зб. наук. праць. Випуск 184: В III т. Том III.- Дніпропетровськ : ДНУ, 2018. - С. 503-513.
2. Жолнерчик Г. Ю. Тенденції розвитку лізингу на світових ринках / Г. Ю. Жолнерчик // Фінанси, облік і аудит: наук. зб. Вип. 6 / відп. ред. А. М. Мороз. - К. : КНЕУ, 2018. – С. 25-32.
3. Стрельченко Н.М. Конкурентоспроможність українських толерів за участі у міжнародному бізнесі // Збірник тез доповідей за матеріалами міжнародної наукової конференції «Глобалізаційні світоцивілізаційні процеси та економічна політика європейських країн, що

розвиваються», яка відбулась у Тернопільському національному економічному університеті 17-18 червня 2010 року. – 190 с. – С. 170-180.